

Rapport

Tverrfaglig praksis i samarbeid; vernepleie og sykepleie

Trondheim kommune ved VISTAMAR - NTNU

2018

Av: Wanja Jørgensen og Monica Kristiansen

Innhold

1.0 BAKGRUNN	3
2.0 PLANLEGGING OG GJENNOMFØRING AV TVERRFAGLIG PRAKSISPROSJEKTET	4
3.0 Studenterfaringer	6
3.1 Før Praksis.....	6
3.2 Under Praksis.....	8
3.3. Etter Praksis.....	9
4.0 VEILEDERES ERFARINGER.....	12
4.2 Vistamar.....	12
5.0 ANBEFALINGER OG VEIEN VIDERE.....	12
Vedlegg:.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Referanser.....	14

1.0 BAKGRUNN

Samhandling på tvers av fagbakgrunn og tjenester framheves av myndighetene som avgjørende for kvaliteten i tjenestene og som et av virkemidlene for å skape «pasientens helsetjeneste». Samhandlingsreformen (St.meld. nr. 47 (2008-2009)) er et av de viktigste reformene når gjelder samarbeid i helse- og sosialtjenestene. Denne reformen førte til politiske krav til samarbeid mellom profesjonsutøvere og institusjoner (Willumsen, Sirnes & Ødegård, 2016). Det ble gjennom flere stortingsmeldinger som Samhandlingsreformen, Morgendagens omsorg (Meld. St. 29 (2012-2013)) og Folkehelse – God Helse – Felles ansvar (Meld. St. 34 (2012- 213)) lagt til grunn at samarbeid og samhandling er en forutsetning for å skape tjenester av høy kvalitet for å bearbeide rammevilkår og voksende utfordringer (Willumsen, Sirnes & Ødegård, 2016, s. 18).

Stortingsmeldinger forutsetter at samfunnets framtidige behov for tverrprofesjonell samhandlingskompetanse må gjenspeiles i innholdet i helse- og sosialutdanningene. Tiltak for å øke kvalitet i praksisstudier er å tilrettelegge tverrprofesjonell læringssituasjoner i praksis hvor sikkerhet og forbedring av samhandling praktiseres. Tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS) i praksisstudiene kan også skje når studenter fra en yrkesretning deltar i tverrfaglige team og hvor praksisveileder er av en annen profesjon. Praksisprosjekt; Kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfaglig høyere utdanning 2016)

<https://www.regjeringen.no/contentassets/86921e6e6f4c45d9a2f67fda3e6eae08/praksisprosjektet-sluttrapport.pdf>

“NTNU er i ferd med å etablere et prosjekt, Tverrpraks, som er en obligatorisk tema-praksis for studenter i siste halvdel av helse og sosialfaglig profesjonsutdanning. Bakgrunnen for denne etableringen er behovet for tverrfaglig samarbeid i arbeidslivet. Dette skyldes bl.a. økende antall tjenestemottakere med behov for støtte fra flere tjenester og ulike profesjoner. De som yter tjenester må ha innsikt i hverandres kompetanse og kunne samarbeide på tvers av denne. Formålet med TverrPraks er å forberede studentene for tverrfaglig samarbeid i arbeidslivet. Et virkemiddel for å nå dette er å gi studentene erfaring i å arbeide selvstendig med tverrfaglig kartlegging sammen med andre profesjoner i praksissituasjoner.” (Grunnlagsdokument til utdanningene 18.9.18, s 3)

ISM/sykepleie har hatt studenter i praksis ved Vistamar siden 2015. Vistamar er et rehabiliteringssenter som tilbyr et individuelt tilrettelagt helsefremmende opphold på Vistamar rehabiliteringssenter i Villajoyosa i Spania. Målgruppen er pasienter med begynnende funksjonssvikt eller de med etablert funksjonssvikt der målrettet aktivitet er nødvendig for å forebygge ytterligere funksjonssvikt, mestre tappt funksjon, og bedre funksjonsnivået. Behandlingstilbudet er individuelt tilpasset og har et helsefremmende fokus som tar sikte på å bedre menneskers livskvalitet og mulighet for å mestre sin sykdom, samt redusere utvikling av senskader som følge av sykdommen. Det helsefaglige personalet ved Vistamar har tverrfaglig sammensatt faggruppe bestående av sykepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter og helsefagarbeidere samt fastlege tilknyttet. I personalgruppen er det også spanske sykepleiere som snakker norsk.

Å være student ved Vistamar kan gi en unik praksiserfaring et arbeidsmiljø hvor rehabilitering og helsefremming er fokus. Helsefremmende intervensjoner tar sikte på å bedre

livskvalitet og mestring av kronisk sykdom blant annet gjennom å hente fram og styrke brukernes egne ressurser.

«Vistamar skal bidra til økt mestring og livskvalitet samt forebygge funksjonssvikt ved å tilby målrettet helsefremmende opphold» (Vistamar sin formålsparagraf 2011)

Evalueringene fra sykepleiestudenter som har hatt praksis ved Vistamar har vært utelukkende positive når det gjelder måloppnåelse og læringsutbytte. Ansatte ved Vistamar har gitt tilbakemelding på at de erfarer det som en berikelse å ha studenter i praksis, og alle faggrupper bidrar til å inkludere studentene inn i det tverrfaglige i den tverrfaglige læringsarenaen..

Det har vært et ønske både fra NTNU og Vistamar sin side å gjennomføre en tverrfaglig praksis med studentgruppe fra ulike fagområder. Valget falt på en tverrfaglig studentgruppe med vernepleie og sykepleie (2+2) ettersom det var et ønske fra begge institutter og at det har foreligget et samarbeid på forhånd.

Dette var bakgrunnen for at ISM/sykepleie og ../vernepleie vårsemesteret 2018 planla å gjennomføre et prøveprosjekt med tverrfaglig studentgruppe. Planlegging og gjennomføring skjedde i tett samarbeid med ansatte og ledelse ved Vistamar.

Tverrprofesjonell samarbeid innebærer at flere profesjoner samarbeider med et fellesmål. Sykepleierens kjernekompetanse i rehabiliteringsprosessen består gjerne av medisinske problemstillinger. Vernepleierens kjernekompetanse er å ha fokus på å legge til rette for egenmestring, opplæring og trening i hverdagen. Vernepleierfaglig arbeid er dynamisk og pendler mellom systematisk tiltaksarbeid og det mer kontekstavhengige arbeidet, ofte kalt relasjonelt arbeid. (Hva er en vernepleier? <https://vernepleier.no/vernepleier/>)

2.0 PLANLEGGING OG GJENNOMFØRING AV TVERRFAGLIG PRAKSISPROSJEKTET

Organisering

Praksisprosjektet ble inndelt i tre faser. Praksisforberedelse, gjennomføring av tverrfaglig praksis og evaluering etter endt praksis. Studentene ved ISM/sykepleie og vernepleie gjennomfører en valgordning når det gjelder praksisarena og praksis velges ut fra hvilket valgnummer en trekker. De 4 studentene som inngikk i prosjektet hadde valgt seg tverrfaglig praksis ved Vistamar.

Studentenes erfaringer inngikk som en viktig del av vurderingen av tverrfaglig praksis og evalueringen ble gjennomført i tre faser, før, under og etter praksis.

Studentene gav samtykke til å delta på tre fokusgruppeintervju, som ble tatt opp på bånd og senere slette. Det første intervjuet hadde fokus på studentenes forventninger til praksis og det tverrfaglige læringsutbytte. Fokusgruppeintervju 2 ble gjennomført midtveis i praksisperioden, og hadde fokus på oppnådde læringsmål samt hvordan de kunne jobbe videre for å nå sine målsettinger, Fokusgruppeintervju 3 ble gjennomført etter fullført praksis, da studentene var kommet hjem og var en evaluering av det helhetlige læringsutbyttet fra praksisperioden.

Læringsmodell

Praksis ble organisert som parpraksis hvor en vernepleierstudent og en sykepleiestudent utgjorde et par, og fulgtes i samme turnus gjennom hele praksisperioden. Studieoppgaver i praksisperioden ble også gjennomført i par gruppen.

Ettersom praksis skjedde i Spania og at studentene bodde sammen i felles leilighet, tilbragte de mer tid sammen også på fritiden, enn hva tilfellet er ved ordinær praksis.

Tidligere erfaringer tilsa at det pågår mye refleksjon også utenfor praksisarenaen, og at dette var viktig arena for læring og utvikling av fagidentitet.

Læringsmodell basert på gruppepraksis er basert på mye av studenters læring skjer i samhandling med medstudent i et praksisfellesskap i klinikken, men også utenom praksisarenaen hjemme i leiligheten eller i fritiden hvor studentene er sammen.

Denne praksis modellen bygger på et sosialkonstruktivistisk læringssyn basert på blant annet Wenger og Leave (1998) forståelse av læring som deltagelse i praksisfellesskap. Dette kan sees på som en videreføring av mesterlæretradisjonen, som har lange tradisjoner blant annet i sykepleierutdanningen, hvor praksisfellesskap i studentgruppen er en viktig del av identitetsdannelsen som følge av meningsforhandling gjennom refleksjon. I et praksisfellesskap i en tverrfaglig gruppe hvor studentene opptrer med ulike begreper og metoder knyttet til egen profesjon og som de hegner om, blir de utfordret til å reflektere over egen praksis i møte med andre måter å handle på. Organisering av læringsmodell for praksis er utarbeidet i samarbeid med Vistamar og er tilpasset etter veileder og studenters tilbakemeldinger. Tidligere erfaringer fra sykepleiestudenter og ansatte ved Vistamar er at praksismodellen fungerer godt og er tilpasset tverrfaglig praksis.

Før praksis

Før praksisperiodens start ble det gjennomført 2 praksisforberedende møter. Det første møte hadde som hensikt at de skulle bli kjent og få informasjon om rammer og faglig innhold for praksis. Studentene ble oppfordret til neste møte å utforme konkrete forventninger for egen læring i tverrfaglig praksis. Oppgaven var å utforme og tilpasse egne læringsmål for praksis. Læringsmålene skulle ta utgangspunkt i henholdsvis vernepleie og sykepleie sine læringsutbyttebeskrivelser for praksis (Vedlegg 1).

Den første delen av praksis-forberedelsene innebar å avklare egne forventninger til tverrfaglig praksis og deretter levere dette skriftlig til lærer i forkant av praksisforberedende dag 2. På praksisforberedende dag jobbet studentene videre med mer konkrete læringsmål under veiledning av lærer. Studentenes målsetninger ble deretter formidlet til praksisveiledere i forkant av praksisstart, og de bidro med innspill når det gjaldt måloppnåelse.

Arbeidet med å utforme realistiske læringsmål knyttet til tverrfaglig praksis inngikk både som en viktig del av den personlige forberedelse, i tillegg til å danne en felles læringsplattform for hele gruppen. Slik at de står styrket som en gruppe når de skal gå inn i læringsfellesskapet på praksisstedet.

Praksisforberedende dag (2)

Her møtes studenter og lærere fra begge utdanningene, hvor hensikten er å forberede studentene gjennom å gi relevant informasjon om praksis og hva som forventes av de som studenter.

Studentarbeid i praksis knyttet til læringsmål, bruk av læringslogg og refleksjon, samt studieoppgave ble gjennomgått. Før dette møtet hadde studentene hatt et kort

informasjonsmøte med lærer hvor praktiske spørsmål tilknyttet praksis ble diskutert. Det var det første møtet mellom studentene og oppfordringen fra lærer var å bli kjent som gruppe før avreise til Spania. Dette rådet fulgte studentene slik at de var bedre kjent da de møttes til praksisforberedende dag.

I praksisforberedende dag inngikk temaområdene (Vedlegg PP)

- Hva er tverrfaglig praksis og hvordan oppnå relevant læringsutbytte
- Å være student i gruppebasert praksis (hva, hvordan og hvorfor?)
- Refleksjon som metode for læring
- Tidligere studenterfaringer
- Arbeid med studieoppgave i praksis

Tverrfaglig praksis

Omfang av praksisperioden var 10 uker.

To sykepleiere var ansvarlig for å koordinere, veilede og vurdere hver sin studentgruppe. Den øvrige staben som inngikk i tverrfaglig team hadde et veiledningsansvar knyttet til det tverrfaglige arbeidet. Ettersom det ikke var vernepleier ansatt så var det mest nærliggende at sykepleier hadde hovedansvar for studentene.

Det tverrfaglige teamet besto av alle faggruppene, som hadde ansvar for å inkludere studentene i læringsfellesskapet på praksis, samt å veilede studenter i daglige gjøremål.

Den første uken i praksis var en introduksjonsuke med målsetning om sette studentene inn i rutiner knyttet til tverrfaglige arbeid og rehabilitering Herunder inngikk funksjonsbeskrivelser for de de ulike faggrupper med fokus på sykepleierollen i det tverrfaglige teamet.

I løpet av de første uken ble studentrollen utvidet fra observasjon til deltagende observasjon og etterhvert ansvarliggjort til å selvstendige arbeidsoppgaver (i par).

For å få bedre innsikt i de ulike faggrupper sine funksjonsområder hospiterte studentgruppene hos fysioterapeut og ergoterapeut.

Lærer fra utdanningen hadde ukentlige møte på Skype med studentene og deltok på evalueringsmøter sammen med veileder. I forbindelse med prosjektet var lærer fysisk tilstede i praksis i forbindelse med at fokusgruppe 2 ble gjennomført.

Studentene hadde studieoppgaver knyttet til praksis som de skulle samarbeid om i studentgruppen og resultatet fra arbeidet skulle presenteres for tverrfaglig team på slutten av praksisperioden.

3.0 Studenterfaringer

Studentene sine erfaringer ble vurdert til fasene før, under og etter praksis. For å kvalitetssikre informasjonen fra studentene fikk tillatelse til å ta opp deres utsagn på bånd og opptakene ble slettet etter transkripsjonen.

3.1 Før Praksis

Generelt hadde studentene forventninger at i denne praksisen ville det bli mer fokus på kommunikasjon og samhandling, både med brukere og ansatte i tverrfaglig team. De vurderte Vistamar som et lite og tett arbeidsmiljø med kun 20 brukere og at dette skulle bidra til at de ble godt kjent både med ansatte og brukere. På den annen side hadde forventninger om at dette også kunne by på noen utfordringer knyttet til grensesetting mellom å være profesjonell

og privat i møte med brukerne. De innså at de ville bli godt kjent med brukerne og at de måtte finne sin rolle og sette grenser for vennskap og profesjonell rolle. Studentene uttrykte forventninger knyttet til det tverrfaglige fokuset for denne praksisen. I tidligere hadde studentene møtt ulike yrkesgrupper uten at det hadde vært spesielt fokus på tverrfaglig samarbeid.

. De forventet at tverrfaglig fokus i den aktuelle praksis ville kunne føre til mer bevissthet anvendelsen av ulike faggruppers kunnskap og kompetanse.

De uttrykte positive forventninger til å gå i parpraksis med student fra en annen utdanning, men var spent på hvordan samarbeidet ville utvikle seg.

Studentene fra begge utdanningene hadde tanker om at de andre studentene hadde annen teoretisk og praktisk erfaring og at dette kunne føre til ny kunnskap. De uttrykte forventning om å få "speile" egen profesjon i de andre faggrupper eller slik som en student kommenterte "Å se andre yrkesgrupper utfyller sin rolle bidrar til at vi får utfylt (større innsikt) i egen profesjon"

Videre uttrykte de;

"..vi kan lære mye av hverandre siden vi kanskje har hatt litt forskjellige fokus i studieløpet.." (vernepleierstudent)

Sykepleiestudent kommenterte: "Jeg tror vi kan lære mye om rehabilitering for vi har ikke hatt så mye fokus på det i sykepleie, det tror jeg vi kan lære mye fra vernepleierstudentene siden denettopp har hatt eksamen i rehabilitering."

Studentene så frem til å få være med på hele rehabiliteringsprosessen. Begge utdanningene har hatt fokus på helsefremmende og forebyggende helsearbeid. De er spent på hvordan miljøet rundt brukerne kan sies å være helsefremmende. Vil det for eksempel ha helsefremmende effekt å ha et opphold i varmere klima? De har lest om Vistamar at de tar imot brukere på helsefremmende og rehabiliterende opphold og er usikre på hva forskjellen er.

"Jeg er også spent på likheter og forskjeller mellom vernepleiere og sykepleiere, fordi jeg vet egentlig ikke hva forskjellen er. "(sykepleierstudent) . De har inntrykk av at det er mye som er likt når man sammenligner de to utdanningene"

"Regner med pasienten er i fokus for begge men utifra det jeg vet har vi mer fokus på det medisinske / somatiske mens dere har kanskje mer fokus på det etiske og sosiale rundt det." (sykepleierstudent)

Studentene uttrykte positive forventninger til å gå i "par" med student fra student fra annen utdanning i en praksisperiode på 10 uker.

“Ha støttespillere rundt seg slik at man kan gjøre hverandre gode”

“... lene oss på hverandre ...” Studentene bemerket at dette kunne bli en utfordring, hvis de støttet seg for mye på den andre og ikke fikk ta selvstendige avgjørelser.

“Jeg tror det vil bli en stor fordel med å gå i par at vi kan reflektere sammen i praksis”

“Nå som det er et tverrfaglig prosjekt så håper jeg vi kan lære av hverandre rett og slett. At vi utfyller hverandre på et vis. “

De understreket at betydningen av å kunne reflektere sammen både i praksis, men også i leiligheten hvor de bodde sammen, og hvor de kunne reflektere mer fritt uten å måtte ta hensyn til taushetsplikten som ved praksisstedet.

3.2 Under Praksis

Studentene erfarte at en praksismodell basert på å gå sammen i tverrfaglig gruppe fungerte som forventet, både på praksisstedet og utenfor praksis dvs. på hjemmearenaen. Samarbeidet ble beskrevet som godt og fordeling av arbeidsoppgaver fungerte godt.

“Fordelen med å gå sammen er at man alltid kan reflektere sammen. Noen ganger kan det bli litt lite oppgaver for begge, men vi har vært flinke til å bytte på slik at begge får prøve seg. “

Studentrollen ble opplevd litt uklart i starten, særlig for vernepleierstudentene, da det ikke var vernepleiere på Vistamar og de måtte i større grad tilpasses seg den studentrollen.

I første halvdel av praksis hadde de to umake parene brukt ulike metoder. Det ene paret hadde gått sammen mest mulig for å kunne oppdage ulikheter mellom yrkesgruppene. De ser at det er en stor fordel å få reflektere mye sammen. De ser derimot at det ikke alltid er positivt å gå 2 personer inn til brukeren. De uttalte: *“Når man er 2 inne sammen til bruker så er det jo litt unaturlig, det blir ikke samme flyten i samtalen og at direkte kontakt med brukeren kan bli vanskeliggjort “.*

Det andre paret hadde gått mer alene sammen med sykepleierne. *“Vi har også funnet ut at vi har flere likheter enn forskjeller.”*

“Når vi går inn på et rom sammen så har vi sykepleierstudenter kanskje mer fokus på de vitale parameterne der vi observerer hele pasienten med respirasjonsfrekvens, huden osv.”

“Vi vernepleierstudenter fokuserer kanskje mer på ansiktsuttrykk, kroppsspråk, forandringer fra i går hva de får til. I brukergruppene vi jobber med så er det ikke det akutte fokus, men mer på dagsform.”

Studentene beskrev praksis som det å være i en *“læringsboble”* og at praksis hadde fokus hele tiden. Dette kan jo forklares med at de ikke som ved ordinær praksis hjemme kunne velge å gå ut og inn av læringsfellesskapet, mens her befant de seg permanent i en læringsboble.

Dette ble ikke beskrevet som negativt, men tvert om viktig for deres læring og utvikling av tverrfaglig kompetanse. Slik en student beskrev det: *“Det er alltid noen å reflektere med både på jobb og hjemme etterpå hva som har skjedd og en kan reflektere over likheter og forskjeller i faggruppens perspektiver. Vi har kommet fram til at vi har mye likt til tross for ulike tilnærminger i prosessen”*

Oppsummert kan det konkludere med at studentene opplevde flere likheter enn forskjeller når det gjaldt profesjonens tilnærming til behandling og pleie i en rehabiliteringsfase.

Videre beskrev de også at det å leve såpass tett sammen med brukerne kunne bli litt vel personlig. De ønsket gjerne å gå ut og spandere på studentene. Når studentene har frikvelder og drar på stranda så møter de brukerne der. De måtte være bevisste i forhold til å sette grenser for hvor private de skulle være, og da ble det heller ikke noe problem. Studentene beskrev at de hadde fått innsikt og erfaring med tverrfaglig arbeid gjennom å delta med de ulike faggrupper i det tverrfaglige arbeidet.

Halvveis i praksis erfarte de at de ikke hadde fått tatt del i de organiserte tverrfaglige møter slik de hadde forventet, men planla å ta mer tak i dette ved siste del av praksis.

De fremhevet fysioterapeutens rolle og arbeidsoppgave som mer avvikende enn de andre faggrupper arbeidsoppgaver. Fysioterapeuter lager mer overordnede planer for trening, som de andre faggrupper deltar i og tilrettelegger. Dette er et typisk eksempel på tverrfaglig arbeid, da tiltakene blir tatt videre og diskutert i tverrfaglig gruppe.

“Fysioterapeutens jobber med den fysiske treningen så blir det samkjørt med mål og tiltak som det skal arbeides mot. Det gjør at det blir samarbeid og likt fokus gir et helhetlig og dekkende tilbud ut fra brukerens behov. “

3.3. Etter Praksis

Studentene erfarte stort læringsutbytte både når det gjaldt tverrfaglig innsikt og erfaring, men også å få innfridd sin målsetning om å lære mer om rehabilitering.

Det var enighet i gruppen om at kommunikasjon og samhandling og det å skape gode relasjoner var betydningsfullt i deres læringsutbytte fra praksis.

“På Vistamar er vi mye sammen med brukerne i ulike situasjoner, og de setter veldig pris på det man gjør, og de sier det er trygghet, det er viktig å skape gode relasjoner”.

Før praksis hadde studentene fått informasjon om at det ikke var så mange prosedyrer knyttet direkte til pleie, men derimot mange arbeidsoppgaver knyttet til kommunikasjon og relasjonsbygging. Studentene kommenterte

“Vi var før praksisperioden forberedt på at det ikke ville være mye prosedyrer og slike ting der, men i ettertid ser vi at fokuset på kommunikasjons- og

relasjonsbygging, at vi har fått gått gjennom og prøvd oss på det hver dag har vært veldig lærerikt. Det å tilnærme seg ulike personer med ulik personlighet og ulike diagnoser har vært utfordrende og lærerikt.

Om den viktigste læringen angir de kommunikasjon. Hvordan man skal innlede samtale, hva du skal si og ikke si for å skape en god relasjon. Det at vi greier å få etablert en god relasjon tidlig er med på å gi et best mulig behandlingstilbud. Dette er med på å skape trivsel og tillit tidlig i behandlingsløpet. Noen av brukerne har stor fremgang under oppholdet mens andre har veldig lite fremgang. De opplevde at da de fulgte opp et par brukere tettere at de hadde større fremgang med tett oppfølging.

Når det gjaldt det tverrfaglige læringsutbytte skjedde den på ulikt vis, både som hospitering hos fysioterapeut og ta del i tverrfaglig arbeid og følge opp brukerne gjennom hele pasientforløpet fra innkomst til utskriving.

De beskrev Vistamar som en “*tverrfaglig greie*” og at alt de deltok på var tverrfaglig. Som ved midtveis i praksis erfarte studentene at det innad i gruppen var større likhet enn forskjell i synet på tverrfaglighet. Vernepleierstudentene mente at dette kunne skyldtes at det ikke var vernepleier ansatt på Vistamar og at de derfor måtte tilpasse seg sykepleierrollen.

Mye av læringen skjedde inne på Vistamar i situasjoner

der studentene enten var i par eller en og en i kliniske situasjoner som de diskuterte og reflekterte over i etterkant. Det at de ikke opplevde situasjonen sammen, gjorde at de fortalte om den og kunne reflektere sammen med den andre i paret, eller alle sammen hjemme i leiligheten etter sen-vakt. De aller fleste hadde lignende opplevelser slik at det var lett å ha en formening om det når de diskuterte i ettertid. Så læringen skjedde både i situasjonen og i refleksjoner i ettertid. Det er vanskelig å si at det ene betyr mer enn det andre.

Et eksempel de trekker frem i flere sammenhenger er det å sette grenser i forhold til hvor mye hjelp de skal bidra med overfor brukerne. Mange ber om hjelp til ulike oppgaver og i starten av praksisperioden sa de ofte ja og hjalp til når de ble spurt om å utføre ulike ærend.

Gjennom diskusjoner i tverrfaglig team oppdaget de at det var litt ulik praksis blant de ansatte når det kom til hvor mye hjelp de gav. Fysioterapeutene hadde fokus på at brukerne var der for å trene seg opp og derfor skulle kunne utføre det de kan selv. Enkelte av pleierne var “snillere” og hjalp til mye som brukerne godt kunne ha utført selv. Studentene opplevde da at de måtte jobbe mye med seg selv for å kunne si nei til f.eks. et spørsmål som å hente et glass vann. De diskuterte og reflekterte mye med hverandre når det gjaldt slik grensesetting og opplevde at dette styrket dem i utførelsen i å begrunne hvorfor de kunne utføre dette selv.

Studentene tilføyde at møtet med de spanske sykepleierne som jobbet ved Vistamar hadde vært en lærerik erfaring. De fikk innsikt og erfaring at det er kulturelle forskjeller når det gjelder rutiner og fremgangsmåte. Selv om de ikke alltid var enige i framgangsmåten eller

måten prosedyren ble utført på, lå det mye læring i å se “forskjelligheten” og de påfølgende diskusjoner om hva som var riktig og galt i ulike situasjoner.

Studentene understreket at praksisstedet hadde bidratt til deres læring gjennom å tilrettelegge og inkludere studentene i praksisfellesskapet. De hadde faste veiledere, men på grunn av ulik turnus gikk de ikke så mye med sine veiledere, og fikk veiledning av andre i det tverrfaglige teamet. Studentene understreket at det hadde vært en fordel om veilederteam (2) hadde vært mer aktiv fra starten av, og at de hadde samarbeidet mer. I starten hadde det vært et behov for felles refleksjon møter med veilederne.

Studentene erfart at de i slutten av praksis ble mer selvstendig og ikke hadde så stort behov for individuelle (par) veiledning.

Oppsummert hadde studentene fått innfridd sine forventninger og oppnådd nå de målsetninger de hadde satt seg for denne praksis i en institusjon som er bygd på tverrfaglighet og samarbeid med ulike yrkesgrupper og profesjoner.

Studentene understreket også at tidsperspektivet var en viktig faktor for deres læring, da de hadde mer tid til å gjøre arbeidsoppgaver, særlig var dette synlig i det relasjonsbyggende arbeidet med brukerne. De fikk mulighet til å møte brukerne på andre arenaer enn i klinikken, og understreket betydningen av å delta på de arrangerte turer, både korte og lengre turer.

Læringsutbytte av å gå sammen i tverrfaglig par og møte situasjoner i praksis med et tverrfaglig perspektiv, var stort. De understreket at de hadde fått mye ansvar for egen læring og tilgang på ulike ansvarsoppgaver de ellers ikke ville ha hatt i en ordinær praksis.

Arbeidet med studieoppgaver ble gjennomført i tverrfaglig studentgruppe og pågikk parallelt gjennom hele praksisen og ble avsluttet med et framlegg for personalet. De erfarte at det var lærerikt å jobbe med en oppgaven med selvvalgt tema og med et tverrfaglig fokus fra egen praksis. Framlegget opplevde de ikke som optimalt da det var mye uro ved at folk kom og gikk og det var vanskelig å få konsentrert seg om det de skulle, samt å få flyt i det de skulle framføre. Derfor ble målsetningen med å få tilbakemelding på sitt arbeid ikke helt optimalt og slik de hadde forventet det.

Studentene evaluerte at de savnet mer innsikt i det administrative arbeidet, særlig knyttet til sykepleiernes arbeidsoppgaver og hvordan dette ble organisert og utført. De hadde også forventet å kunne delta mer på tverrfaglige møter for bedre å kunne se helhetene i et rehabiliterende forløp, altså få ansvar for helse pasientforløpet.

4.0 VEILEDERES ERFARINGER

4.1 NTNU

Først og fremst har det vært lærerikt og spennende å veilede å følge studentene såpass tett gjennom praksisperioden til tross for at praksis foregikk i Spania. I tillegg til det planlagte møtet midtveis i praksis hadde vi møter med studentene på Skype.

Det planlagte møtet med studentene midtveis ble endret slik at bare en av veilederne fra NTNU dro ned for å møte studentene.

I tillegg til de praksisforberedende møtene veiledet vi studentene med å utforme tilpassede læringsmål for tverrfaglig praksis.

Det som ble synlig i dette arbeidet at vernepleierutdanningen hadde tydeligere målsetning i sin læringsplan når det gjelder rehabilitering og tverrfaglighet. Dette er lite og uklart beskrevet i sykepleierutdanningen. Derimot var målsettinger og innhold for helsefremming mer beskrevet i målsettingen for sykepleierutdanningen.

4.2 Vistamar

Veilederne fra Vistamar uttrykte at de ikke erfarte så stor forskjell mellom denne studentgruppene og de tidligere studentgruppene (sykepleie). De var også litt usikker på hva NTNU ønsket med denne praksis, de etterspurte en plan og tydeligere målsetning før praksis. Dette gjaldt særlig læringsmål knyttet til tverrfaglighet, og hva de konkret burde gjøre for å synliggjøre dette perspektivet ytterligere.

De valgte å tilrettelegge praksis på samme måte som tidligere og ettersom det ikke var vernepleier ansatt på Vistamar, veiledet de studentene slik de hadde gjort ved tidligere praksis.

De erfarte at studentene, som ved tidligere praksis tok ansvar for egen læring og var selvstendig i arbeidsoppgaver de ble tillagt. Dette til tross for at de opplevde at denne gruppen brukte litt lengre tid før de kunne vise til selvstendighet i studentrollen. Noe de tilskrev at studentene selv var usikker i sin studentrolle og hva som skulle vektlegges i praksis. Som følge av 3 delt turnus og avspasering erfarte de at de ikke fikk forventet tid med studentene. På tross av dette fikk de tilbakemelding både fra studentene og de andre ansatte at studentene var godt ivaretatt.

5.0 ANBEFALINGER OG VEIEN VIDERE

Studentene fra sykepleie og vernepleie opplevde egentlig ikke at det var så store forskjeller på hvordan de jobbet med brukerne på Vistamar, og de vurderingene de foretok. Det kan jo forklares ut fra at det tverrfaglige arbeidet rundt pasienten framsto som likt for studentene og er i tråd med prinsipp for tverrfaglig samarbeid og et samarbeid som går ut over profesjonsgrensene.

På den andre siden gjorde refleksjoner i tverrfaglig studentgruppe at de fikk de satt ord på hendelser og situasjoner de opplevde og som igjen førte til at de ble styrket i de avgjørelsene og kunne stå i situasjoner som var krevende. De ulike faglige perspektiv bidro til at de følte større trygghet i situasjoner de møtte i praksis.

Studentene var positiv til å gå sammen i parpraksis med umake student. De fikk bedre innsikt en annen faggruppe sin forutsetningen for utøvelse av pleie og omsorg, samt hvilke

vurderinger som lå til grunn. De kunne bedre se likheter og ulikheter i utøvelse av sykepleie versus vernepleie. Dette framsto som likt i starten av praksis, men etterhvert kom ulikhetene tydeligere fram.

Gjennom arbeidet med studieoppgaven ble studentene utfordret til å inkludere de ulike tilnærminger og perspektiver i det tverrfaglige arbeidet. Studentene understreker betydningen av refleksjon som en viktig del av læringen, både i og utenfor praksisarenaen. De viste til mange gode diskusjoner og refleksjoner i par i klinikken, og med hele gruppen hjemme i leiligheten.

Utdanningens læringsutbyttebeskrivelser om forventning til tverrfaglighet som læringsutbytte i praksis ble opplevd som utydelig både for de ansatte og studentene. Det anbefales videre å utarbeide læringsutbyttebeskrivelser for tverrfaglig praksis og hva den enkelte utdanning forventer av læring i praksis. Læringsutbyttebeskrivelse må formidles tydelig til praksisstedet i forkant av studentenes praksisperiode. Studentene som velger tverrfaglig praksis bør være informert om hvilken måloppnåelse en kan forvente, og hva som vil kreves av studentrollen for å nå målsetningen.

Praksis bør i større grad involveres og Vistamar som læringsarena bør bidra mer inn arbeidet med å utvikle en tilpasset læringsmodell for tverrfaglig praksis.

Videre anbefales at studentene følges tettere opp fra utdanningene underveis i praksisperioden. Dette må skje i tett samarbeid med praksisarena, praksisveiledere og det tverrfaglige team. I arbeidet med å utvikle en tverrfaglig praksismodell bør en trekke inn teori og relevant forskning. Målet for den tverrfaglige praksis er å forberede studentene for tverrfaglig samarbeid i arbeidslivet. For å oppnå dette må vi gi studentene innsikt i forskning, teori og erfaring i å arbeide selvstendig sammen med andre profesjoner i praksissituasjoner.

En forbedring i prosjektet må altså være å inkludere praksisstedet enda mer i planleggingen i forkant, og få utarbeidet en tydeligere plan for praksis.

Mål for et videre arbeid vil være:

- Utforme et praksisprosjekt hvor målsettingen er å få klargjort rammefaktorer og faglig innhold og hvor læringsutbytte er beskrevet på forhånd
- Inkludere praksis i arbeidet med å utvikle tilpasset tverrfaglig praksismodell
- Inkludere studentenes evalueringer knyttet til forventet måloppnåelse
- Utvikle praksisoppgaver tilpasset den tverrfaglige praksis som bidrar å styrke studentenes innsikt og forståelse og der gjennom å utvikle analytisk forståelse.

Referanser

Helsedirektoratet (2015): Kompetanseløft 2020, For samla helse- og omsorgstjeneste i kommunane.

Meld. St. 13 (2011-2012) Utdanning for velferd. Samspill i praksis.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ac91ff2dedee43e1be825fb097d9aa22/no/pdfs/stm201120120013000dddpdfs.pdf> Meld. St. 34 (2012–2013)

Folkehelsemeldingen. God helse – felles ansvar.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ce1343f7c56f4e74ab2f631885f9e22e/no/pdfs/stm201220130034000dddpdfs.pdf> Meld. St. 47 (2008-2009)

Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/d4f0e16ad32e4bbd8d8ab5c21445a5dc/no/pdfs/stm200820090047000dddpdfs.pdf> Meld. St.26 (2014-2015)

Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/d30685b2829b41bf99edf3e3a7e95d97/no/pdfs/stm201420150026000dddpdfs.pdf>

Lave J. & Wenger E. (1991) Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation. Cambridge University Press, Cambridge.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/86921ebe6f4c45d9a2f67fda3e6eae08/praksisprosjektet-sluttrapport.pdf>

NTNU Etablering TverrPraks Grunnlagsdokument til utdanningene: 18.09.2018

Aslak Steinsbekk og Bjørn Rosen: Etablering av fullskala obligatorisk tverrfaglig praksis for sisteårsstudenter ved de helse- og sosialfaglige profesjonsutdanningene ved NTNU fra høsten 2019.